2025/1106

28.5.2025.

UREDBA VIJEĆA (EU) 2025/1106

od 27. svibnja 2025.

o uspostavi Instrumenta za sigurnosne mjere za Europu (SAFE) putem jačanja europske obrambene industrije

(Tekst značajan za EGP)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice za europsku i globalnu sigurnost egzistencijalni su izazov za Europsku uniju.

(2) Kao odgovor na taj izazov Europsko vijeće u svojim je zaključcima od 6. ožujka 2025., podsjećajući na Izjavu iz Versaillesa od 11. ožujka 2022. i Strateški kompas za sigurnost i obranu odobren 21. ožujka 2022., naglasilo da Europa mora postati suverenija, odgovornija za vlastitu obranu i bolje opremljena za samostalno djelovanje i suočavanje s neposrednim i budućim izazovima i prijetnjama. Na tom Europskom vijeću sve su se države članice obvezale na jačanje svoje ukupne obrambene pripravnosti, smanjenje strateških ovisnosti, uklanjanje nedostataka u ključnim sposobnostima i u skladu s time jačanje europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB) u cijeloj Uniji kako bi Unija bila u mogućnosti dobavljati opremu u količinama i ubrzanim tempom koji su potrebni.

(3) Komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku predstavili su 18. svibnja 2022. Zajedničku komunikaciju o analizi nedostatnih ulaganja u obranu i o daljnjim koracima, u kojoj su istaknuli da u Uniji postoji nedostatak financijskih sredstava i nedostaci u industriji i sposobnostima u području obrane.

(4) Europski parlament i Vijeće 20. srpnja 2023. donijeli su Uredbu (EU) 2023/1525 ([1]) kojom se podupire proizvodnja streljiva (ASAP), u cilju hitnog podupiranja povećanje proizvodnih kapaciteta obrambene industrije Unije, osiguranja lanaca opskrbe, olakšavanja učinkovitih postupaka nabave, uklanjanja nedostataka u proizvodnim kapacitetima i promicanja ulaganja.

(5) Europski parlament i Vijeće 18. listopada 2023. donijeli su Uredbu (EU) 2023/2418 ([2]) kojom je uspostavljen instrument za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA), čiji je cilj povećati suradnju među državama članicama u fazi nabave u području obrane kako bi se na temelju suradnje uklonile najhitnijih i najkritičnijih manjkavosti u zalihama država članica, posebno one nastale u odgovoru na agresivni rat Rusije protiv Ukrajine.

(6) Nakon što je razmotrilo rad na provedbi Izjave iz Versaillesa i Strateškog kompasa za sigurnost i obranu, Europsko vijeće u svojim je zaključcima od 14. i 15. prosinca 2023. naglasilo da je potrebno dodatno poraditi na ispunjavanju ciljeva Unije kad je riječ o povećanju obrambene pripravnosti. Za postizanje takve pripravnosti i obranu Unije snažna obrambena industrija smatrala se preduvjetom kojih zahtijeva da europska obrambena industrija postane otpornija, inovativnija i konkurentnija.

([1]) Uredba (EU) 2023/1525 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. srpnja 2023. o podupiranju proizvodnje streljiva (ASAP) (SL L 185, 24.7.2023., str. 7., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj).

([2]) Uredba (EU) 2023/2418 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o uspostavi instrumenta za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA), (SL L, 2023/2418, 26.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj).

(7) Komisija je 5. ožujka 2024. donijela Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima („EDIP") kako bi se iskoristilo iskustvo stečeno u kontekstu uredbi (EU) 2023/2418 i (EU) 2023/1525 te proširila njihova ideja kroz dugoročniju i strukturiraniju perspektivu.

(8) Međutim, od početka 2025. sigurnosni kontekst Unije naglo se pogoršao, što je povezano ne samo sa stalnom prijetnjom Rusije i njezinim sve većim prelaskom na ratno gospodarstvo te s razvojem rata u Ukrajini nego i s nesigurnostima koje proizlaze iz geopolitičke situacije u kojoj Unija mora intenzivno raditi na osiguravanju svoje autonomne obrane. Zbog tog nedavnog pogoršanja povećala se razina prijetnje za Uniju te je stoga neophodno da države članice hitno osiguraju goleme javne rashode za povećanje EDTIB-a. Zato postoji rastuća potreba da se, u duhu solidarnosti, brže omogući pružanje potpore Unije onim državama članicama za koje je vjerojatno da će imati ozbiljnih poteškoća zbog enormnih javnih ulaganja koja su potrebna, a mogu utjecati na njihovu ekonomsku situaciju. S obzirom na prijetnje kopnenim, zračnim i morskim granicama Unije i, posljedično, potrebu za masovnim javnim ulaganjima, takva je solidarnost posebno važna za one države članice koje su najizloženije vojnim prijetnjama. U tom su pogledu prijetnje koje predstavljaju Rusija i Bjelarus posebno hitne i važne. S obzirom na vrijeme koje je potrebno za razvoj proizvoda i povećanje odgovarajućih industrijskih proizvodnih kapaciteta u cijeloj Uniji, od ključne je važnosti da Unija što prije započne s pružanjem potpore tim državama članicama kako bi mogle vrlo brzo krenuti s narudžbama, poveća predvidljivost za sektor obrambene industrije i potakne ga da u vrlo kratkom roku uloži u povećavanje proizvodnih kapaciteta.

(9) Razmjer i brzina kojom države članice moraju povećati svoja ulaganja u proizvodne kapacitete obrambene industrije vjerojatno će imati velik utjecaj na javne financije država članica u vrijeme kada su proračuni nekoliko država članica i dalje pod pritiskom.

(10) Ova izvanredna situacija, koju nisu uzrokovale države članice i koja je izvan njihove kontrole, opravdava da Unija poduzme hitne mjere kako bi se uspostavio privremeni instrument u cilju pružanja financijske pomoći u obliku Instrumenta za sigurnosne mjere za Europu („instrument SAFE") onim državama članicama koje žele ulagati u obrambenu industrijsku proizvodnju.

(11) Instrument SAFE trebao bi omogućiti hitna i velika javna ulaganja u europsku obrambenu industriju u cilju brzog povećanja njezinih proizvodnih kapaciteta, poboljšanja pravodobne dostupnosti obrambenih proizvoda te ubrzanja njezine prilagodbe strukturnim promjenama. Budući da je ova Uredba izvanredan i privremen odgovor na hitan i egzistencijalni problem, financijska pomoć koja se na temelju nje pruža trebala bi se staviti na raspolaganje samo za otklanjanje negativnih gospodarskih posljedica pogoršanja sigurnosne situacije i odgovor na neposredne potrebe država članica za nabavom kojima se doprinosi povećanoj pripravnosti obrambene industrije EDTIB-a. Instrument SAFE trebao bi biti dio šireg rada na razini Unije i nacionalnoj razini da se za ulaganja u obrambenu industriju namijeni više sredstava kako bi se odgovorilo na kriznu situaciju koja proizlazi iz trenutačnih prijetnji sigurnosti. Kako bi se poduprli ti napori trebalo bi usporedno provoditi dodatne mjere, na razini Unije i na nacionalnoj razini, uključujući iskorištavanje postojeće fleksibilnosti u okviru Pakta o stabilnosti i rastu.

(12) Financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE države članice trebale bi provoditi na način koji je u skladu s prioritetima za obrambene sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), suradnjom država članica u okviru stalne strukturirane suradnje koja je uspostavljena Odlukom Vijeća (ZVSP) 2017/2315 ([3]), inicijativama i projektima Europske obrambene agencije (EDA) te civilnom i vojnom pomoći Unije Ukrajini. Pri provedbi ove Uredbe države članice trebale bi na odgovarajući način uzeti u obzir relevantne aktivnosti koje provode Organizacija sjevernoatlantskog ugovora (NATO), osobito ciljeve NATO-a u pogledu sposobnosti, i drugi partneri ako takve aktivnosti služe sigurnosnim i obrambenim interesima Unije.

([3]) Odluka Vijeća (ZVSP) 2017/2315 od 11. prosinca 2017. o uspostavi stalne strukturirane suradnje (PESCO) i utvrđivanju popisa država članica sudionica (SL L 331, 14.12.2017., str. 57., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj).

(13) Države članice trebale bi moći koristiti financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE u sinergiji s drugim postojećim i budućim programima Unije, posebno za sufinanciranje određenih aktivnosti. Istodobno se u programima Unije kojima se podupire suradnja u području obrambene nabave ili čiji je cilj općenitije podupiranje konkurentnosti EDTIB-a može posebno predvidjeti dodatna potpora Unije. Takva dodatna potpora mogla bi se primjenjivati za zajedničku nabavu za koju se dodjeljuje financijska pomoć u okviru instrumenta SAFE ili za gospodarske subjekte uključene u takve nabave kako bi se potaknulo odgovarajuće povećanje industrijske proizvodnje i dodatno ojačali učinci instrumenta SAFE na EDTIB.

(14) Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje za države članice, Komisija bi trebala moći uzeti u obzir informacije dostavljene na temelju ove Uredbe, osobito za izvješćivanje o provedbi financijske pomoći, u okviru relevantnih programa, a posebno onih kojima se podupire suradnja u području zajedničke nabave. Time bi se pojednostavnili uvjeti za podnošenje zahtjeva za financijsku potporu.

(15) Izostanak suradnje među državama članicama doveo je do neučinkovitosti i umnožavanja istovrsnih obrambenih sustava unutar Unije, što ugrožava cilj zaštite područja Unije koji se nastoji postići odgovarajućim nacionalnim ulaganjima, a istodobno je došlo do fragmentacije i smanjenog opsega rada važnih dijelova EDTIB-a. Kako bi riješile tu situaciju, financijsku pomoć predviđenu ovom Uredbom države članice korisnice trebale bi koristiti za provedbu zajedničkih nabava. Prihvatljive aktivnosti, rashodi i mjere koji se financiraju zajedničkom nabavom u području obrane trebali bi se odnositi na prvi popis prioritetnih područja koje je utvrdilo Europsko vijeće, uzimajući u obzir iskustvo stečeno tijekom rata u Ukrajini, u skladu s već obavljenim radom u okviru EDA-e i uz potpuno usklađivanje s NATO-om: streljivo i projektile; topničke sustave, uključujući sposobnosti za duboke precizne napade; sposobnosti za kopneno ratovanje i njihove sustave potpore, uključujući opremu za vojnike i pješačko oružje; zaštitu kritične infrastrukture; kibernetička pitanja; vojnu mobilnost, uključujući protumobilnost; sustave protuzračne i proturaketne obrane; pomorske površinske i podvodne sposobnosti; bespilotne zrakoplove i sustave protiv bespilotnih zrakoplova; strateške pospješitelje kao što su, među ostalim, strateški zračni mostovi, nadopunu gorivom u letu i sustave C4ISTAR te svemirska sredstva i usluge; zaštitu svemirskih sredstava; umjetnu inteligenciju i elektroničko ratovanje. Cilj tih zajedničkih nabava trebao bi biti ubrzavanje prilagodbe proizvodnih kapaciteta za obrambene proizvode strukturnim promjenama, osiguravanje interoperabilnosti i međusobne zamjenjivosti u cijeloj Uniji, poticanje suradnje u fazi nabave, podupiranje povećanja proizvodnih kapaciteta te razvoj i nabava povezane infrastrukture, opreme i logističkih usluga.

(16) Kako bi se hitno ojačala industrijska baza Unije na učinkovit i autonoman način, s obzirom na nedavni razvoj geopolitičke situacije i iznimnu prijetnju sigurnosti Unije i njezinih država članica, te time povećala učinkovitost i dodana vrijednost financijske pomoći odobrene u okviru instrumenta SAFE, ovom bi se Uredbom trebali utvrditi uvjeti prihvatljivosti pod kojima države članice mogu koristiti tu financijsku pomoć. Ugovaratelji i podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu u okviru instrumenta SAFE trebali bi stoga imati poslovni nastan i izvršne upravljačke strukture u Uniji, u članicama Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice Europskog gospodarskog prostora („države EFTA-e koje su članice EGP-a”) ili u Ukrajini te za potrebe zajedničke nabave koristiti infrastrukturu, postrojenja, imovinu ili sredstva koji se nalaze na državnom području države članice, države EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine. Kako bi se osiguralo da ugovaratelji i podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu nisu u sukobu sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica, oni ne bi trebali biti pod kontrolom trećih zemalja ili subjekata iz trećih zemalja. Kontrolu bi u tom kontekstu trebalo shvatiti kao sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt, izravno ili neizravno, putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata. Države članice koje sudjeluju u nabavi uz potporu iz instrumenta SAFE odgovorne su za osiguravanje da su uvjeti prihvatljivosti ispunjeni.

(17) U određenim okolnostima trebalo bi biti moguće odstupiti od načela da ugovaratelji i podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu koriste infrastrukturu, postrojenja, imovinu ili resurse koji se nalaze na državnom području države članice, države EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine i ne podliježu kontroli trećih zemalja ili subjekata iz trećih zemalja. U tim okolnostima pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji, u državi EFTA-e koja je članica EGP-a ili u Ukrajini koji koristi infrastrukturu, postrojenja, imovinu ili sredstva koji se nalaze izvan državnog područja države članice, države EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine i/ili su pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje trebao bi moći sudjelovati ako su ispunjeni strogi uvjeti u pogledu sigurnosnih i obrambenih interesa Unije i njezinih država članica, kako je utvrđeno u okviru ZVSP-a na temelju glave V. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).

(18) Pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji, u državama EFTA-e koje su članice EGP-a ili u Ukrajini koje kontrolira treća zemlja koja nije Ukrajina ni država EFTA-e koja je članica EGP-a („druga treća zemlja”) ili drugi subjekt iz treće zemlje, ako je to dopušteno, trebali bi biti prihvatljivi za sudjelovanje u zajedničkoj nabavi ako su bili podvrgnuti provjeri u smislu Uredbe (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) i, prema potrebi, odgovarajućim mjerama ublažavanja ili ako su Komisiji stavljena na raspolaganje jamstva, kako su utvrđena u ovoj Uredbi, odobrena u skladu s nacionalnim postupcima države članice, države EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine gdje imaju poslovni nastan. Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje, Komisija bi trebala predložiti jednostavan standardizirani predložak za jamstva. Takva bi se jamstva trebala izdavati samo ako su ispunjeni strogi uvjeti koji se odnose na sigurnosne i obrambene interese Unije i njezinih država članica, kako je utvrđeno u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a.

(19) Kako bi se osigurala pravodobna dostupnost i opskrba obrambenim proizvodima iz EDTIB-a te ubrzala njegova prilagodba strukturnim promjenama, povećavajući time učinkovitost dodijeljene financijske pomoći, važno je utvrditi minimalne zahtjeve u vezi s vrijednošću ostvarenom u Uniji. Stoga bi ugovori o zajedničkoj nabavi trebali sadržavati zahtjev da trošak komponenti podrijetlom izvan Unije, država EFTA-e koje su članice EGP-a ili Ukrajine ne budu veći od 35 % procijenjenog troška komponenti krajnjeg proizvoda. Komisija bi mogla izraditi smjernice za potrebe izračuna tog postotka.

(20) U kriterijima prihvatljivosti trebalo bi uzeti u obzir postojeće lance opskrbe i industrijsku suradnju s partnerima izvan EU-a te omogućiti ispunjavanje zahtjeva u pogledu sposobnosti. Stoga bi zajednička nabava koja uključuje podugovaratelje kojima je dodijeljeno između 15 % i 35 % vrijednosti ugovora i koji nemaju poslovni nastan ili izvršne upravljačke strukture u Uniji, državi EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajini trebala biti prihvatljiva.

(21) Za određene obrambene proizvode čije temeljne tehnologije nisu široko dostupne u Uniji i koje bi moglo biti teško zamijeniti u velikim razmjerima trebalo bi postaviti dodatne uvjete kako bi se osigurala sloboda oružanih snaga država članica u vezi s tim proizvodima, bez ograničenja koja nameću treće zemlje. Stoga bi za takve obrambene proizvode ugovaratelj ili konzorcij ugovaratelja trebali moći donositi odluke, bez bilo kakvog ograničenja koje bi im nametnule treće zemlje ili subjekti iz trećih zemalja, o definiciji, prilagodbi ili razvoju dizajna nabavljenih obrambenih proizvoda, što uključuje pravnu ovlast na zamjenu ili uklanjanje onih komponenata koje podliježu ograničenjima koja su uvele treće zemlje ili subjekti iz trećih zemalja.

(22) Svrha je uvjeta prihvatljivosti iz instrumenta SAFE hitno povećati proizvodne kapacitete obrambene industrije Unije i istodobno omogućiti potrebnu fleksibilnost s obzirom na internacionalizaciju lanaca opskrbe relevantnim proizvodima i tehnologijama. Osim država EFTA-e koje su članice EGP-a i Ukrajine, u instrumentu SAFE trebalo bi predvidjeti i mogućnost da zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalni kandidati, kao i treće zemlje s kojima je Unija sklopila partnerstvo u području sigurnosti i obrane (neobvezujući instrument) (NBI), sudjeluju u zajedničkim nabavama u njegovom okviru.

(23) Bilateralni ili multilateralni sporazumi kojima se provode mjere gospodarske, financijske ili tehničke suradnje, uključujući pomoć, između Unije i jedne ili više tih zemalja istomišljenica koje nisu Ukrajina i države EFTA-e koje su članice EGP-a trebali bi omogućiti da u zajedničkim nabavama u okviru instrumenta SAFE sudjeluju ugovaratelji i podugovaratelji s poslovnim nastanom u tim zemljama, u skladu s uvjetima koji će se utvrditi u tim sporazumima. Takvim sporazumima ne bi se trebala dovesti u pitanje prihvatljivost proizvoda koji ispunjavaju zahtjev da trošak komponenata podrijetlom izvan Unije, država EFTA-e koje su članice EGP-a i Ukrajine ne bude veći od 35 % procijenjenog troška komponenata krajnjeg proizvoda.

([4]) Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (SL L 79 I, 21.3.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj).

(24) Snažnija i sposobnija Unija u području sigurnosti i obrane pozitivno će doprinijeti globalnoj i transatlantskoj sigurnosti te je komplementarna NATO-u, koji je i dalje okosnica zajedničke obrane za one države koje su njegove članice. Unija je predana daljnjem jačanju i produbljivanju transatlantske suradnje i angažmana u području sigurnosti i obrane, s ciljem poboljšanja interoperabilnosti, nastavka industrijske suradnje i osiguravanja recipročnog pristupa najsuvremenijim tehnologijama s pouzdanim partnerima, čime se jača i EDTIB. Ovom bi se Uredbom trebalo doprinijeti tim ciljevima.

(25) Države članice koje žele dobiti financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE trebale bi Komisiji podnijeti zahtjev kojem prilažu plan ulaganja u europsku obrambenu industriju („plan”). Kako bi se olakšala izrada planova, Komisija i države članice trebale bi međusobno komunicirati s ciljem utvrđivanja okvirnih dodjela iznosa zajmova. Komisija bi trebala ocijeniti sve zahtjeve koje podnesu države članice. Pri provjeri usklađenosti planova s kriterijima utvrđenima u ovoj Uredbi Komisija bi se, prema potrebi, trebala osloniti na stručno znanje EDA-e ili Vojnog stožera EU-a. Tijekom pripreme planova države članice trebale bi imati mogućnost razmjene mišljenja s Komisijom kako bi prilagodile svoje nacrte planova prije njihova podnošenja. Ako Komisija tijekom provedbe planova smatra da planovi ne ispunjavaju uvjete utvrđene u ovoj Uredbi, države članice trebale bi imati mogućnost izmijeniti te planove. Komisija bi iznose zajma dotičnim državama članicama trebala dodijeliti uz primjenu načela jednakog postupanja, solidarnosti, proporcionalnosti i transparentnosti, posebno ako zbroj zatraženih iznosa zajma premašuje ukupni maksimalni iznos financijske pomoći dostupne u okviru instrumenta SAFE. Zajmove bi trebalo raspodijeliti među državama članicama koje podnesu zahtjev u skladu s načelima jednakog postupanja, solidarnosti, proporcionalnosti i transparentnosti. U planovima trebalo bi opisati mjere za jačanje otpornosti europskog obrambenog industrijskog sektora, posebno olakšavanjem pristupa obrambenom tržištu za MSP-ove, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i nove aktere u području obrane.

(26) S obzirom na važnost financijskih učinaka pružanja potpore državama članicama na temelju ove Uredbe i potrebu da se osigura dosljednost između različitih područja vanjskog djelovanja Unije i gospodarske politike, uzimajući u obzir posebnu ulogu koju Vijeće treba izvršavati u tim područjima, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Vijeću u slučajevima utvrđenima ovom Uredbom.

(27) Kako bi se olakšala provedba plana, Komisija i svaka dotična država članica trebale bi sklopiti operativni aranžman s pojedinostima o isplati financijske pomoći, uključujući okvirni raspored isplate, i potpisati sporazum o zajmu s detaljnim uvjetima za potporu u obliku zajma u okviru instrumenta SAFE. Trebalo bi osigurati pretfinanciranje u iznosu od 15 % kako bi se omogućio brz početak provedbe aktivnosti, financiranja rashoda i mjera u okviru instrumenta SAFE.

(28) Primjereno je organizirati financijsku pomoć na temelju diversificirane strategije financiranja predviđene člankom 224. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća ([5]) („Financijska uredba”) i utvrđene jedinstvene metode financiranja, što bi trebalo povećati likvidnost Unijinih obveznica te privlačnost i troškovnu učinkovitost Unijinih izdanja obveznica. Zajmove bi trebalo odobriti na dovoljno dugo razdoblje otplate, do najviše 45 godina. Na otplatu glavnice moglo bi se primijeniti razdoblje odgode, u načelu, od 10 godina. Zbog bonitetnih razloga povezanih s upravljanjem portfeljem zajmova, udio zajmova odobrenih trima državama članicama s najvećim zajedničkim udjelom odobrenih zajmova ne bi trebao premašiti 60 % maksimalne financijske pomoći u okviru instrumenta SAFE.

([5]) Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

(29) Kako bi se optimiziralo korištenje dostupne financijske pomoći, u slučajevima kada financijski iznosi ostanu na raspolaganju nakon donošenja provedbene odluke Vijeća na temelju ove Uredbe, primjereno je da Komisija objavi novi poziv na iskaz interesa. U takvom bi se slučaju utvrđeni postupci za podnošenje zahtjeva za financijsku pomoć trebali primjenjivati podložno potrebnim prilagodbama, posebno u pogledu povezanih rokova i činjenice da bi trebalo predstaviti izmjenu plana.

(30) Zajedničke nabave trebale bi uključivati najmanje dvije zemlje sudionice koje su države članice, države EFTA-e koje su članice EGP-a ili Ukrajina, od kojih bi barem jedna trebala biti država članica koja prima potporu u obliku zajma u okviru instrumenta SAFE. Osim toga, sudjelovanje u zajedničkim nabavama s državom članicom uz financijsku potporu u okviru instrumenta SAFE trebalo bi dopustiti i zemljama pristupnicama, drugim zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatima te ostalim trećim zemljama s kojima je Unija sklopila partnerstvo u području sigurnosti i obrane (NBI). Zajednička nabava može uključivati postojeće ugovore o nabavi koji ispunjavaju iste uvjete. Nabave koje provodi jedna država članica također bi trebale biti prihvatljive za potporu ako je ugovor potpisan najkasnije 30. svibnja 2026., pod uvjetom da ta država članica poduzme sve potrebne korake, koje treba dogovoriti u operativnom aranžmanu, kako bi proširila koristi od tog ugovora aktivno se obraćajući drugim državama članicama, državama EFTA-e koje su članice EGP-a i Ukrajini te zemljama pristupnicama, zemljama kandidatkinjama, potencijalnim kandidatima ili ostalim trećim zemljama s kojima je Unija sklopila partnerstvo u području sigurnosti i obrane. Države EFTA-e koje su članice EGP-a i Ukrajinu opravdano je uključiti među zemlje koje se mogu ubrajati u minimalni broj potreban za zajedničku nabavu na temelju bliskog partnerstva tih zemalja s Unijom u industrijskoj proizvodnji u području obrane i zbog činjenice da se Ukrajina izravno suočava s aktualnim ruskim agresivnim ratom. Države članice potiču se i na daljnju potporu Ukrajini opremom nabavljenom uz financijsku pomoć iz instrumenta SAFE. Sudjelovanje tih trećih zemalja u zajedničkim nabavama dodijeljenim EDTIB-u ili obrambenoj tehnološkoj i industrijskoj bazi Ukrajine ili država EFTA-e koje su članice EGP-a trebalo bi pomoći povećati agregiranje potražnje na razinu koja je potrebna za povećanje industrijskih kapaciteta. Njime bi se poduprla i interoperabilnosti sustava i proizvoda koje upotrebljavaju najbliži partneri Unije u tom području te potencijalno omogućiti državama članicama sudionicama da osiguraju povoljnije cijene.

(31) Direktivom 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([6]) utvrđen je pravni okvir za usklađivanje postupaka nabave pri sklapanju ugovora u području obrane i sigurnosti, uzimajući u obzir sigurnosne zahtjeve država članica i obveze koje proizlaze iz Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU-a). Ta direktiva sadržava posebne odredbe koje se primjenjuju na žurnost prouzrokovanu krizom, među ostalim skraćivanje razdoblja za zaprimanje ponuda i mogućnost primjene pregovaračkog postupka bez prethodne objave poziva na nadmetanje. Kako bi se unaprijedila učinkovitost instrumenta SAFE za odgovor, u duhu solidarnosti, na izvanrednu situaciju koja je rezultat razvoja geopolitičke situacije, potrebno je što prije pokrenuti golema ulaganja u EDTIB.

(32) U tu bi svrhu trebalo olakšati dodjelu ugovora na temelju nabava koje uključuju najmanje jednu državu članicu koja prima financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE. Rokovi utvrđeni u Direktivi 2009/81/EZ, uključujući skraćene rokove utvrđene u članku 33. stavku 7. te direktive, ne pružaju dovoljnu fleksibilnost s obzirom na hitnost koja proizlazi iz trenutačne krizne situacije. Stoga bi trebalo smatrati da se države članice koje provode nabave korištenjem pomoći u okviru instrumenta SAFE nalaze u hitnoj situaciji prouzrokovanoj krizom, što opravdava primjenu pregovaračkog postupka bez objave poziva na nadmetanje kako je predviđeno Direktivom 2009/81/EZ. Osim toga, s obzirom na to da hitnost koja proizlazi iz trenutačne krizne situacije zahtijeva hitna i opsežna ulaganja u EDTIB te kako bi se zaštitili sigurnosni interesi država članica koje sudjeluju u nabavama uz potporu iz instrumenta SAFE, također je potrebno omogućiti otvaranje postojećeg okvirnog sporazuma ili ugovora za javne naručitelje država članica koje prvotno nisu bile stranke tog okvirnog sporazuma ili ugovora, čak i ako u potonjem nije bila predviđena takva opcija, pod uvjetom da se s tim prethodno suglasi poduzeće s kojim je sklopljen okvirni sporazum ili ugovor.

([6]) Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

(33) Instrumentom SAFE nastoji se poduprijeti prevladavajući interes javne sigurnosti praćenjem financijskih napora država članica da osiguraju pravodobnu dostupnost i opskrbu obrambenim proizvodima, povećanjem EDTIB-a, kako bi se državama članicama omogućilo da budu spremne za bilo koju vrstu agresije. Primjenom uvjeta prihvatljivosti želi se poduprijeti konkurentnost i industrijsku pripravnost EDTIB-a, što je potrebno za poboljšanje sposobnosti država članica za učinkovitu i autonomnu obranu područja Unije i njezinih država članica. Dodatni je cilj i povećanje razine interoperabilnosti obrambenih proizvoda putem zajedničkih nabava. Za potporu tim naporima primjereno je, u duhu solidarnosti i radi osiguravanja financijske održivosti nastojanja koja su potrebna da se uklone ozbiljne poteškoće u vezi s dostupnošću obrambenih proizvoda, poduzeti mjere kako bi se izbjeglo da se unaprijed plaća porez na te izdatke. Stoga bi obrambene proizvode nabavljene u okviru nabava uz potporu iz instrumenta SAFE trebalo izuzeti od poreza na dodanu vrijednost (PDV) uvođenjem izuzeća od PDV-a primjenjivog na temelju Direktive Vijeća 2006/11/EZ ([7]). To bi izuzeće trebalo ciljano i primjenjivati se samo na isporuke za potrebe ugovora koji proizlaze iz nabava u okviru instrumenta SAFE.

(34) Unija i dalje u potpunosti podržava međunarodnu solidarnost. Sve mjere poduzete na temelju ove Uredbe koje se smatraju potrebnima, uključujući one za sprečavanje ili smanjenje ključnih nedostataka, trebale bi se provoditi ciljano, transparentno, proporcionalno, privremeno i u skladu s obvezama prema WTO-u.

(35) Ovu bi Uredbu trebalo provoditi u skladu s relevantnim pravilima donesenima na temelju članka 322. UFEU-a, osobito u skladu s Financijskom uredbom i Uredbom (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća ([8]).

(36) Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje primjenjivo međunarodno pravo kojim se zabranjuje uporaba, razvoj ili proizvodnja određenih obrambenih proizvoda i tehnologija.

(37) Komisija i države članice trebale bi se moći uključiti u komunikacijske aktivnosti kako bi se osigurala vidljivost sredstava Unije i, prema potrebi, osiguralo da se potpora pružena u okviru instrumenta SAFE pravilno objavi i prepozna u izjavi o financiranju.

(38) Ovom Uredbom ne dovodi se u pitanje isključiva odgovornost svake države članice za vlastitu nacionalnu sigurnost, kako je predviđeno člankom 4. stavkom 2. UEU-a, ni pravo svake države članice da zaštiti svoje osnovne sigurnosne interese u skladu s člankom 346. UFEU-a.

(39) Ova bi se Uredba trebala primjenjivati ne dovodeći u pitanje posebnosti sigurnosne i obrambene politike određenih država članica.

(40) Kako bi se radi postizanja njezinih ciljeva omogućio što raniji početak provedbe ove Uredbe, ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Uredbom uspostavlja Instrument za sigurnosne mjere za Europu (SAFE) putem jačanja europske obrambene industrije („instrument SAFE”), iz kojeg se državama članicama pruža financijska pomoć kako bi mogle provoditi hitna i velika javna ulaganja za potporu europskoj obrambenoj industriji kao odgovor na trenutačnu kriznu situaciju.

Ovom se Uredbom utvrđuju uvjeti i postupci pod kojima države članice dobivaju i provode financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE te se utvrđuju pravila za pojednostavnjene i ubrzane zajedničke postupke nabave obrambenih proizvoda i drugih proizvoda za obrambene namjene koji pripadaju sljedećim kategorijama:

([7]) Direktiva Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL L 347, 11.12.2006., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj).

([8]) Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj).

(a) prva kategorija: streljivo i projektili; topnički sustavi, uključujući sposobnosti za duboke precizne napade; sposobnosti za kopneno ratovanje i njihovi sustavi potpore, uključujući opremu za vojnike i pješačko oružje; mali bespilotni zrakoplovi (NATO klasa 1) i s njima povezani sustavi protiv bespilotnih zrakoplova; zaštita kritične infrastrukture, kibernetička pitanja; i vojna mobilnost, uključujući protumobilnost;

(b) druga kategorija: sustavi protuzračne i proturaketne obrane; pomorske površinske i podvodne sposobnosti; bespilotni zrakoplovi koji nisu mali bespilotni zrakoplovi (NATO klasa 2 i 3) i s njima povezani sustavi protiv bespilotnih zrakoplova; strateški pospješitelji kao što su, među ostalim, strateški zračni mostovi, nadopuna gorivom u letu, sustavi C4ISTAR te svemirska sredstva i usluge; zaštita svemirskih sredstava; umjetna inteligencija i elektroničko ratovanje.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „obrambeni proizvod” znači roba, usluge i radovi obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2009/81/EZ, kako je utvrđeno u njezinu članku 2.;

2. „drugi proizvodi za obrambene namjene” znači sva roba i sve usluge i radovi osim onih obuhvaćenih područjem primjene Direktive 2009/81/EZ, kako je utvrđeno u njezinu članku 2., nužni ili namijenjeni za obrambene svrhe;

3. „zajednička nabava” znači postupak nabave obrambenih proizvoda ili drugih proizvoda za obrambene namjene i ugovori koji iz njega proizlaze, a koji provodi najmanje jedna država članica koja prima financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE i još jedna država članica ili jedna članica Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice Europskog gospodarskog prostora („države EFTA-e koje su članice EGP-a”) ili Ukrajina. Osim toga, zajednička nabava može uključivati zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidate, kao i ostale treće zemlje s kojima je Unija sklopila partnerstvo u području sigurnosti i obrane (neobvezujući instrument, NBI). Zajednička nabava može uključivati postojeće ugovore o nabavi koji ispunjavaju iste uvjete.

Članak 3.

Komplementarna priroda instrumenta SAFE

Instrument SAFE dopunjuje mjere koje Unija i države članice poduzimaju kako bi provele hitna i velika javna ulaganja radi potpore europskoj obrambenoj industriji.

Članak 4.

Uvjeti za korištenje instrumenta SAFE

1. Država članica može zatražiti financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE („financijska pomoć”) za aktivnosti, rashode i mjere čija je svrha odgovoriti na kriznu situaciju iz članka 1. Te aktivnosti, rashodi i mjere povezani su s obrambenim proizvodima ili drugim proizvodima za obrambene namjene, a provode se u okviru zajedničkih nabava provedenih u skladu s pravilima prihvatljivosti utvrđenim u članku 16. i čiji je cilj:

(a) ubrzati prilagodbu obrambene industrije strukturnim promjenama, među ostalim stvaranjem i povećavanjem njezinih proizvodnih kapaciteta te provedbom s time povezanih potpornih aktivnostima;

(b) poboljšati pravodobnu dostupnost obrambenih proizvoda, među ostalim skraćivanjem vremena isporuke, rezervacijom slotova za proizvodnju ili stvaranjem zaliha obrambenih proizvoda, međuproizvoda ili sirovina; ili

(c) osigurati interoperabilnost i međusobnu zamjenjivost u cijeloj Uniji.

2. Država članica može koristiti financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE u sinergiji s programima Unije u skladu s pravilima tih programa. Financijska pomoć u okviru instrumenta SAFE može se koristiti i za financiranje aktivnosti za koje je primljen doprinos Unije u okviru programa Unije.

3. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, nabave koje provodi jedna država članica prihvatljive su za potporu u okviru instrumenta SAFE ako je ugovor o nabavi potpisan najkasnije 30. svibnja 2026. Ako država članica uključi takvu nabavu u plan iz članka 7. stavka 2., ona aktivno poduzima sve potrebne korake kako bi koristi od tog ugovora imala barem još jedna država članica, jedna država EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajina, povrh bilo koje zainteresirane zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje, potencijalnog kandidata ili druge treće zemlje s kojom je Unija sklopila partnerstvo u području sigurnosti i obrane. Uvjeti prihvatljivosti utvrđeni u članku 16. stavcima od 2. do 14. primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Članak 5.

Oblik financijske pomoći

Financijska pomoć u obliku je zajma koji dotičnoj državi članici odobrava Unija.

Članak 6.

Maksimalni iznos financijske pomoći

Maksimalni iznos financijske pomoći u obliku zajmova koji se pružaju u okviru instrumenta SAFE iznosi 150 000 000 000 EUR.

Članak 7.

Zahtjev za financijsku pomoć i planovi ulaganja u europsku obrambenu industriju

1. Država članica koja želi primiti financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE šalje o tome zahtjev Komisiji do 30. studenoga 2025. Zahtjevu se prilaže plan ulaganja u europsku obrambenu industriju („plan”).

2. Plan je propisno obrazložen i potkrijepljen. U njemu se utvrđuju sljedeći elementi:

(a) opis obrambenog proizvoda i drugih proizvoda za obrambene namjene;

(b) opis planiranih aktivnosti, procijenjenih rashoda i mjera u skladu s člankom 4.;

(c) ako je relevantno, opis predviđenog sudjelovanja Ukrajine u planiranim aktivnostima, rashodima i mjerama ili predviđenih djelovanja u korist Ukrajine;

(d) opis planiranih mjera za usklađivanje s člankom 16. i pravilima o nabavi, uključujući opis kako se namjerava osigurati ta usklađenost.

3. Ako je to relevantno, države članice uključuju opis aktivnosti za jačanje sigurnosti opskrbe i otpornosti, posebno onih koje MSP-ovima, poduzećima srednje tržišne kapitalizacije i novim akterima u području obrane olakšavaju pristup obrambenom tržištu.

4. Države članice mogu pri izradi svojih planova zatražiti od Komisije da organizira razmjenu primjera dobre prakse i, prema potrebi, nastojati postići sinergiju s planovima drugih država članica za ulaganja u obrambenu industriju kako bi se državama članicama koje podnose zahtjev omogućilo da iskoriste iskustvo drugih država članica.

5. Države članice mogu Komisiji podnijeti izmijenjeni zahtjev za financijsku pomoć kojem prilažu izmijenjeni plan ako to opravdavaju promjene u planiranim rashodima i ovisno o raspoloživosti iznosa za zajmove.

Članak 8.

Odluka o zahtjevu za financijsku pomoć

1. Komisija bez nepotrebne odgode ocjenjuje zahtjev za financijsku pomoć uz koji je priložen plan.

2. Ako utvrdi da zahtjev ispunjava uvjete utvrđene u ovoj Uredbi, posebno one predviđene u članku 4., članku 7. stavku 2. i članku 16., Komisija podnosi prijedlog provedbene odluke Vijeća o stavljanju financijske pomoći na raspolaganje.

3. Provedbena odluka Vijeća iz stavka 2. sadržava:

(a) potvrdu da zahtjev iz članka 7. stavka 1. ispunjava uvjete utvrđene u ovoj Uredbi; i

(b) iznos zajma i iznos potpore u obliku zajma koji treba isplatiti u obliku pretfinanciranja u skladu s člankom 11.

4. Komisija u svim slučajevima obavješćuje dotičnu državu članicu o svojoj ocjeni zahtjeva i tu ocjenu obrazlaže.

5. Pri podnošenju prijedloga Vijeću u skladu sa stavkom 2. Komisija razmatra postojeće i očekivane potrebe za financiranjem države članice koja podnosi zahtjev, kao i zahtjeve za financijsku pomoć na temelju ove Uredbe koje su već podnijele ili planiraju podnijeti druge države članice, primjenjujući pritom načela jednakog postupanja, solidarnosti, proporcionalnosti i transparentnosti. Taj se prijedlog podnosi bez nepotrebne odgode.

6. Vijeće provedbenu odluku iz stavka 2. u pravilu donosi u roku od četiri tjedna od donošenja prijedloga Komisije.

7. Ako, po donošenju provedbene odluke na temelju stavka 2., ostanu na raspolaganju iznosi za financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE, Komisija može objaviti novi poziv na iskaz interesa do 31. prosinca 2026. U tom se slučaju postupak utvrđen u članku 7. i stavcima od 1. do 5. ovog članka primjenjuje *mutatis mutandis*.

8. Provedbena odluka na temelju stavka 2. donosi se do 30. lipnja 2027.

Članak 9.

Uzimanje i davanje zajmova

1. Za potrebe financiranja potpore u okviru instrumenta SAFE u obliku zajmova Komisija je ovlaštena u ime Unije posuditi potrebna sredstva na tržištima kapitala ili od financijskih institucija u skladu s člankom 224. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 („Financijska uredba”).

2. Uzimanje i davanje zajmova u okviru instrumenta SAFE izvršava se u eurima.

Članak 10.

Sporazum o zajmu i operativni aranžmani

1. Nakon donošenja provedbene odluke Vijeća iz članka 8. stavka 2. Komisija sklapa sporazum o zajmu i operativne aranžmane s državom članicom koja podnosi zahtjev.

2. U sporazumu o zajmu utvrđuju se razdoblje dostupnosti i detaljni uvjeti potpore u okviru instrumenta SAFE u obliku zajmova. Sporazum o zajmu traje najviše 45 godina. Osim elemenata utvrđenih u članku 223. stavku 4. Financijske uredbe sporazum o zajmu sadržava iznos pretfinanciranja i pravila o poravnanju pretfinanciranja.

3. U operativnim aranžmanima utvrđuje se međuodnos provedbe plana i odgovarajuće financijske pomoći, uključujući okvirni raspored isplate obroka zajma, prema potrebi s godišnjim gornjim granicama. Osim toga, u tim operativnim aranžmanima utvrđuju se vrste dokumentiranih dokaza i pravila za kontrolu povezanih s ispunjavanjem specifičnih pravila o prihvatljivosti koja države članice primjenjuju u skladu s člankom 16. te detaljni elementi iz članka 14.

Članak 11.

Pretfinanciranje

1. Države članice mogu u okviru svojeg plana zatražiti plaćanje pretfinanciranja u iznosu do 15 % potpore u obliku zajma.

2. Isplata pretfinanciranja ovisi o stupanju na snagu sporazuma o zajmu iz članka 10. stavka 2. U sporazumu o zajmu može se predvidjeti da se plaćanje pretfinanciranja uvjetuje sklapanjem operativnih aranžmana iz članka 10. stavka 3.

3. Plaćanja se izvršavaju ovisno o raspoloživosti financijskih sredstava. Pretfinanciranje se može isplatiti u jednoj ili više tranši.

Članak 12.

Pravila o obročnom plaćanju i suspenziji zajmova

1. Razdoblje raspoloživosti zajma, koje odgovara razdoblju u kojem se uplate dotičnoj državi članici mogu odobriti na temelju ovog članka, završava 31. prosinca 2030. Plaćanja se izvršavaju obročno, ovisno o raspoloživosti financijskih sredstava. Obrok se može isplatiti u jednoj ili više tranši.

2. Dotična država članica može Komisiji dostaviti propisno obrazložen zahtjev za plaćanje. Takav zahtjev za plaćanje dotična država članica Komisiji može podnositi dvaput godišnje. Država članica dostavlja obrazloženje na kojem se temelji zahtjev za plaćanje i dokaze o napretku u ispunjenju plana.

3. Komisija ocjenjuje potpunost, točnost i dosljednost zahtjeva za plaćanje iz stavka 2. bez nepotrebne odgode, a najkasnije u roku od dva mjeseca od primitka zahtjeva. Ako Komisija pozitivno ocijeni ispunjavanje uvjeta utvrđenih u ovoj Uredbi, ona bez nepotrebne odgode donosi odluku kojom se odobrava isplata obroka zajma.

4. Ako Komisija na temelju ocjene iz stavka 3. zaključi da zahtjev za plaćanje iz stavka 2. ne zadovoljava uvjete, suspendira se plaćanje cijelog ili dijela zajma. Dotična država članica može iznijeti svoja očitovanja u roku od mjeseca dana od dostave obavijesti o Komisijinoj ocjeni.

5. Komisija ocjenjuje očitovanja iz stavka 4. bez nepotrebne odgode. Ukida suspenziju ako dotična država članica dokaže da je poduzela potrebne mjere kako bi osigurala zadovoljavajuće ispunjavanje uvjeta utvrđenih u ovoj Uredbi.

Članak 13.

Bonitetna pravila koja se primjenjuju na portfelj zajmova

Udio zajmova odobrenih trima državama članicama koje čine najveći udio odobrenih zajmova ne premašuje 60 % maksimalnog iznosa iz članka 6.

Članak 14.

Kontrola i revizije

Sporazum o zajmu sadržava potrebne odredbe o kontrolama i revizijama kako je propisano člankom 223. stavkom 4. Financijske uredbe.

Članak 15.

Izvješćivanje

1. Komisija Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja godišnje izvješće o korištenju financijske pomoći.

2. Izvješću se prema potrebi prilaže prijedlog za produljenje razdoblja dostupnosti instrumenta SAFE.

Članak 16.

Pravila o prihvatljivosti za zajedničku nabavu kojom se podupiru ulaganja u obrambenu industriju

1. Zajedničke nabave prihvatljive su samo za potporu u okviru instrumenta SAFE ako ispunjavaju uvjete prihvatljivosti utvrđene u ovom članku.

2. Postupci zajedničke nabave i ugovori za obrambene proizvode uključuju zahtjeve za sudjelovanje ugovaratelja i podugovaratelja uključenih u zajedničku nabavu koji su utvrđeni u stavcima od 3. do 13. ovog članka i stavku 15. ovog članka, ne dovodeći u pitanje uvjete utvrđene u sporazumima iz članka 17.

3. Ugovaratelji i podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu imaju poslovni nastan i izvršne upravljačke strukture u Uniji, u državi EFTA-e koja je članica EGP-a ili u Ukrajini. Oni nisu pod kontrolom treće zemlje koja nije država EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajina ni drugog subjekta iz treće zemlje koji nema poslovni nastan u Uniji, u državi EFTA-e koje je članica EGP-a ili u Ukrajini.

4. Odstupajući od stavka 3., kako bi se uzela u obzir industrijska suradnja s partnerima izvan EU-a, zajedničke nabave koje uključuju podugovaratelja kojem je dodijeljeno između 15 % i 35 % vrijednosti ugovora te koji nema poslovni nastan ili izvršne upravljačke strukture u Uniji, državi EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajini prihvatljive su za potporu u okviru instrumenta SAFE ako je ispunjen barem jedan od sljedećih uvjeta:

(a) ugovaratelj i taj podugovaratelj uspostavili su izravan ugovorni odnos povezan s obrambenim proizvodom prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe;

(b) ugovaratelj se obvezuje da će u roku od dvije godine proučiti izvedivost zamjene ulaznih materijala koje pruža taj podugovaratelj alternativnim ulaznim materijalima podrijetlom iz Unije, država EFTA-e koje su članice EGP-a ili Ukrajine na koje se ne primjenjuju nikakva ograničenja, te izvedivost ispunjavanja tehničkih i vremenskih zahtjeva.

5. Odstupajući od stavka 3., pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji koji je pod kontrolom druge treće zemlje ili drugog subjekta iz treće zemlje može sudjelovati u zajedničkoj nabavi ako je podvrgnut provjeri u smislu Uredbe (EU) 2019/452 i, prema potrebi, odgovarajućim mjerama ublažavanja ili ako pruži jamstva koja je provjerila država članica u kojoj ugovaratelj ili podugovaratelj uključen u zajedničku nabavu ima poslovni nastan. Tim se jamstvima osigurava da uključenost ugovaratelja ili podugovaratelja u zajedničku nabavu nije u suprotnosti sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i država članica kako su utvrđeni u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike na temelju glave V. Ugovora o Europskoj uniji.

6. Jamstva iz stavka 5. mogu se temeljiti na standardiziranom predlošku koji na raspolaganje stavlja Komisija i dio su natječajnih specifikacija kako bi se osigurao usklađeni pristup u cijeloj Uniji. Jamstvima se posebno dokazuje da su za potrebe zajedničke nabave uvedene mjere kako bi se osiguralo sljedeće:

(a) kontrola nad ugovarateljem ili podugovarateljem uključenim u zajedničku nabavu ne provodi se na način koji onemogućuje ili ograničava njegovu sposobnost da ispuni narudžbu i ostvari rezultate; i

(b) trećoj zemlji ili subjektu iz treće zemlje zapriječen je pristup klasificiranim podacima koji se odnose na zajedničku nabavu, a zaposlenici ili druge osobe uključene u zajedničku nabavu imaju nacionalno uvjerenje o sigurnosnoj provjeri koje je izdala država članica u skladu s nacionalnim zakonima i propisima.

7. Javni naručitelj koji provodi zajedničku nabavu Komisiji dostavlja obavijest o primijenjenim mjerama ublažavanja u smislu Uredbe (EU) 2019/452 ili jamstvima iz stavka 5. Dodatne informacije o primijenjenim mjerama ublažavanja ili jamstvima stavljaju se na raspolaganje Komisiji na njezin zahtjev.

8. Infrastruktura, postrojenja, imovina i resursi ugovaratelja i podugovaratelja uključenih u zajedničku nabavu koji se koriste za potrebe zajedničke nabave nalaze se na državnom području države članice, države EFTA-e koja nije članica EGP-a ili Ukrajine. Ako ugovaratelji ili podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu nemaju lako dostupne alternative ili relevantnu infrastrukturu, postrojenja, imovinu i resurse na državnom području države članice, države EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine, mogu koristiti svoju infrastrukturu, postrojenja, imovinu i resurse koji se nalaze ili drže izvan tih područja ako to korištenje nije u suprotnosti sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica.

9. Može se smatrati da ugovaratelji i podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu ispunjavaju uvjete prihvatljivosti iz stavaka od 3. do 7. ako su ispunili jednakovrijedne uvjete na temelju uredbi (EU) 2018/1092 ([9]), (EU) 2021/697 ([10]), (EU) 2023/1525 ili (EU) 2023/2418 Europskog parlamenta i Vijeća i pod uvjetom da se naknadnim promjenama ne dovodi u pitanje ispunjavanje tih uvjeta.

([9]) Uredba (EU) 2018/1092 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o uspostavi Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane radi potpore konkurentnosti i inovacijskoj sposobnosti obrambene industrije Unije (SL L 200, 7.8.2018., str. 30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1092/oj).

([10]) Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (SL L 170, 12.5.2021., str. 149., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj).

10. Trošak komponenata podrijetlom izvan Unije, država EFTA-e koje su članice EGP-a i Ukrajine nije veći od 35 % procijenjene troška komponenata krajnjeg proizvoda. Za potrebe nabava uz potporu iz instrumenta SAFE, nijedna komponenta ne dobavlja se iz treće zemlje koja postupa suprotno sigurnosnim i obrambenim interesima Unije ili njezinih država članica.

11. Kad je riječ o obrambenim proizvodima druge kategorije iz članka 1. drugog podstavka točke (b), ugovaratelji mogu donositi odluke, bez ograničenja koja bi im nametnule treće zemlje ili subjekti iz trećih zemalja, o definiciji, prilagodbi i razvoju dizajna nabavljenog obrambenog proizvoda, što uključuje pravnu ovlast na zamjenu ili uklanjanje komponenata koje podliježu ograničenjima koja su uvele treće zemlje ili subjekti iz trećih zemalja.

12. Za potrebe ovog članka „podugovaratelj uključen u zajedničku nabavu" znači svaki pravni subjekt koji pruža ključne ulazne materijale koji ima jedinstvene značajke nužne za funkcioniranje proizvoda, kojem je dodijeljeno najmanje 15 % vrijednosti ugovora, te kojem je potreban pristup klasificiranim podacima za izvršenje ugovora.

13. Države članice osiguravaju da postupci javne nabave i ugovori za druge proizvode za obrambene namjene koji proizlaze iz zajedničke nabave za koju se prima potpora u okviru instrumenta SAFE sadržavaju odgovarajuće uvjete prihvatljivosti za zaštitu sigurnosnih i obrambenih interesa Unije i njezinih država članica.

14. Države članice u planu iz članka 7. detaljno navode uvjete prihvatljivosti u skladu sa stavcima od 3. do 11. i stavcima od 13. do 15. ovog članka, ne dovodeći u pitanje uvjete navedene u sporazumima iz članka 17. Financijska pomoć uvjetovana je predočenjem, uz zahtjev za plaćanje, informacija navedenih u operativnim aranžmanima iz članka 10.

15. Države članice mogu koristiti financijsku pomoć pruženu u okviru instrumenta SAFE za financiranje svojeg sudjelovanja u postupcima nabave koji se provode u skladu s člankom 168. stavkom 2. ili 3. Financijske uredbe. U tom slučaju, odstupajući od članka 168. stavaka 2. i 3. Financijske uredbe, treće zemlje koje sudjeluju u zajedničkoj nabavi mogu sudjelovati u svim mehanizmima javne nabave utvrđenima u članku 168. stavcima 2. i 3. Financijske uredbe i imati koristi od njih.

Članak 17.

Uvjeti za sudjelovanje subjekata i proizvoda iz ostalih trećih zemalja

1. U skladu sa stavcima 2. i 3. ovog članka Unija može sklapati bilateralne ili multilateralne sporazume sa zemljama pristupnicama, zemljama potencijalnim kandidatkinjama i zemljama kandidatkinjama koje nisu Ukrajina te s ostalim trećim zemljama s kojima je Unija sklopila partnerstvo u području sigurnosti i obrane (NBI) kako bi se tim zemljama i njihovim državnim područjima omogućilo da ispune uvjete prihvatljivosti iz članka 16.

2. U bilateralnom ili multilateralnom sporazumu iz stavka 1. navodi se kako se uvjeti prihvatljivosti iz članka 16. trebaju ispuniti. U njemu se posebno utvrđuju:

(a) uvjeti i načini sudjelovanja ugovaratelja i podugovaratelja s poslovnim nastanom u trećoj zemlji u zajedničkoj nabavi u okviru instrumenta SAFE, uključujući uvjete o lokaciji izvršnih upravljačkih struktura i o kontroli koju provode treće zemlje ili subjekti iz trećih zemalja;

(b) pravila koja se odnose na lokaciju infrastrukture, postrojenja, imovine i resursa ugovaratelja ili podugovaratelja uključenih u zajedničku nabavu koji se koriste za proizvodnju obrambenih proizvoda ili drugih proizvoda za obrambene namjene isporučenih na temelju ugovora koji proizlaze iz zajedničkih nabava u okviru instrumenta SAFE;

(c) pravila koja se odnose na trošak komponenata podrijetlom iz treće zemlje, uključujući minimalni udio komponenata podrijetlom iz Unije, zemlje EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine i maksimalni udio komponenata koje ne potječu iz Unije, zemlje EFTA-e koja je članica EGP-a ili Ukrajine ili treće zemlje koja je stranka sporazuma;

(d) pravila povezana s ograničenjima koja su uvele treće zemlje koje nisu stranke sporazuma ili subjekti s poslovnim nastanom na njihovom državnom području o definiciji, prilagodbi i razvoju dizajna obrambenog proizvoda nabavljenog uz potporu iz instrumenta SAFE.

3. Bilateralnim ili multilateralnim sporazumom:

(a) osigurava se pravedna ravnoteža između doprinosa treće zemlje i koristi koju ona ostvaruje;

(b) utvrđuju se uvjeti za sve financijske doprinose koje treća zemlja treba pružiti Uniji;

(c) utvrđuju se sve druge odgovarajuće mjere kojima se uređuje sigurnost opskrbe nabavljenim proizvodom;

(d) doprinosi se povećanju standardizacije obrambenih sustava i većoj interoperabilnosti između sposobnosti država članica i tih trećih zemalja.

4. Doprinosi iz stavka 3. točke (b) čine vanjske namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe i koriste se za programe za potporu obrambenoj industriji Unije, ukrajinskoj obrambenoj industriji i Ukrajini u skladu s pravilima tih programa.

Članak 18.

Izmjena okvirnih sporazuma ili ugovora

1. Ako se nabava podupire iz instrumenta SAFE, pravila predviđena u stavcima od 2. do 4. primjenjuju se na postojeći okvirni sporazum ili ugovor čiji je predmet kupnja obrambenih proizvoda, koji financira barem jedna od država članica sudionica u cijelosti ili djelomično zajmom dodijeljenim u okviru instrumenta SAFE i koji ne predviđa mogućnost njegove bitne izmjene. Pri primjeni stavaka 2. i 3. javni naručitelj koji je sklopio okvirni sporazum ili ugovor mora dobiti prethodnu suglasnost poduzeća s kojim je sklopio taj okvirni sporazum ili ugovor.

2. Javni naručitelj države članice može izmijeniti postojeći okvirni sporazum ili ugovor za obrambene proizvode ako je taj okvirni sporazum ili ugovor sklopljen s poduzećem koje ispunjava kriterije istovjetne onima utvrđenima u članku 16. stavcima od 3. do 13. ove Uredbe kako bi dodao nove javne naručitelje iz zemalja koje sudjeluju u nabavi kao stranke tog okvirnog sporazuma ili ugovora. Članak 29. stavak 2. prvi podstavak Direktive 2009/81/EZ ne primjenjuje se na javne naručitelje koji nisu prvotne stranke okvirnog sporazuma ili ugovora.

3. Odstupajući od članka 29. stavka 2. trećeg podstavka Direktive 2009/81/EZ, javni naručitelj države članice može znatno izmijeniti količine utvrđene u okvirnom sporazumu ili ugovoru čija je procijenjena vrijednost iznad pragova utvrđenih u članku 8. Direktive 2009/81/EZ ako je taj okvirni sporazum ili ugovor sklopljen s poduzećem koje ispunjava kriterije istovjetne onima utvrđenima u članku 16. stavcima od 3. do 13. ove Uredbe i u mjeri u kojoj je ta izmjena nužna za primjenu stavka 2. ovog članka.

4. Za potrebe izračuna vrijednosti iz stavka 3. ažurirana vrijednost predstavlja referentnu točku ako ugovor uključuje klauzulu o indeksaciji.

5. Javni naručitelji koji izmijene okvirni sporazum ili ugovor u slučajevima iz stavka 2. ili 3. ovog članka objavljuju obavijest o tome u Službenom listu Europske unije u skladu s člankom 32. Direktive 2009/81/EZ.

6. U slučajevima iz stavaka 2. i 3. između javnih naručitelja koji su stranke okvirnog sporazuma ili ugovora primjenjuje se načelo jednakih prava i obveza, posebno u vezi s troškom dodatnih nabavljenih količina.

Članak 19.

Slučajevi u kojima je opravdana primjena pregovaračkog postupka bez objave poziva na nadmetanje u kontekstu nabave uz potporu iz instrumenta SAFE

Smatra se da nabave koje uključuju najmanje jednu državu članicu koja prima financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE ispunjavaju uvjet žurnosti prouzrokovane krizom za potrebe članka 28. stavka 1. točke (c) Direktive 2009/81/EZ.

Članak 20.

Oslobođenje od PDV-a na uvoz i isporuku obrambenih proizvoda

1. Za potrebe ove Uredbe isporuke, stjecanja unutar Zajednice i uvoz obrambenih proizvoda ili drugih proizvoda za obrambene namjene koji se obavljaju na temelju ugovora koji proizlaze iz nabava uz potporu iz instrumenta SAFE izuzimaju se od poreza na dodanu vrijednost (PDV) primjenjivog na temelju Direktive 2006/112/EZ. Izuzeće je izuzeće s pravom na odbitak PDV-a plaćenog u prethodnoj fazi.

2. Potvrda o oslobođenju od plaćanja PDV-a iz Priloga služi kao potvrda da transakcija ispunjava uvjete za izuzeće na temelju ove Uredbe. Tu potvrdu pečatom ovjeravaju nadležna tijela države članice subjekta koji nabavlja obrambene proizvode ili druge proizvode za obrambene namjene na temelju ugovora koji proizlaze iz nabava uz potporu iz instrumenta SAFE, a u posjedu je dobavljača tih proizvoda kao dio njihove evidencije.

Članak 21.

Primjena pravila o klasificiranim podacima i osjetljivim podacima

1. Komisija koristi sigurni sustav razmjene kako bi se olakšala razmjena klasificiranih podataka i osjetljivih podataka između Komisije i država članica te prema potrebi s ugovarateljima i krajnjim primateljima.

2. Komisija ima pristup podacima, uključujući klasificirane podatke, koji su nužno potrebni za provjeru uvjeta za izvršenje plaćanja i za provedbu provjera, preispitivanja, revizija, istraga, izvješća kao i kontrola i revizija i iz članka 14.

Članak 22.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Komisija i države članice mogu provoditi komunikacijske aktivnosti kako bi osigurale vidljivost Unije s obzirom na financijsku pomoć predviđenu u relevantnim planovima ulaganja u europsku obrambenu industriju, uključujući provedbu zajedničkih komunikacijskih aktivnosti s dotičnim nacionalnim tijelima, uzimajući pritom u obzir sigurnosne zahtjeve. Komisija prema potrebi može osigurati da se potpora u okviru instrumenta SAFE objavi i potvrdi u izjavi o financiranju.

2. Države članice koje su primateljice financijske pomoći u okviru instrumenta SAFE osiguravaju vidljivost financijske pomoći Unije, uzimajući pritom u obzir sigurnosne zahtjeve, među ostalim, ako je to primjenjivo, isticanjem amblema Unije i odgovarajuće izjave o financiranju koja glasi „Uz potporu Europske unije – SAFE”, posebno pri promicanju zajedničkih nabava i njihovih rezultata, te pružanjem koherentnih, konkretnih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.

3. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na instrument SAFE, na mjere poduzete na temelju njega i na rezultate postignute na temelju njega. Komisija prema potrebi obavješćuje predstavništva Europskog parlamenta o svojim djelovanjima i uključuje ih u njih.

Članak 23.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 27. svibnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednik

A. SZŁAPKA

PRILOG

POTVRDA O OSLOBOĐENJU OD PLAĆANJA PDV-A U OKVIRU INSTRUMENTA SAFE

Serijski br. (nije obvezno):
1. **SUBJEKT KOJI IMA PRAVO NA OSLOBOĐENJE** Naziv/ime Ulica i broj Poštanski broj, mjesto Država članica subjekta
2. **NADLEŽNO TIJELO ODGOVORNO ZA OVJERAVANJE POTVRDE PEČATOM (ime, adresa i telefonski broj)**
3. **IZJAVA SUBJEKTA KOJI IMA PRAVO NA OSLOBOĐENJE** Subjekt koji ima pravo na oslobođenje izjavljuje da se proizvodi navedeni u polju 4. financiraju u okviru instrumenta SAFE.
Subjekt koji ima pravo na oslobođenje obvezuje se da će državi članici u kojoj se nalazi mjesto isporuke nabavljenih obrambenih proizvoda ili drugih proizvoda za obrambene namjene platiti PDV koji bi trebalo platiti da ti proizvodi ne ispunjavaju uvjete za izuzeće. Mjesto, datum Ime i status potpisnika Potpis

4. **OPIS PROIZVODA ZA KOJE SE TRAŽI IZUZEĆE OD PDV-a**

A. Informacije o dobavljaču

(1) Ime i adresa

(2) Država članica

(3) PDV identifikacijski broj ili referentni porezni broj

B. Informacije o proizvodima:

Broj	Detaljan opis proizvoda (ili upućivanje na priloženu narudžbenicu)	Količina ili broj	Vrijednost bez PDV-a		Valuta
			Vrijednost po jedinici	Ukupna vrijednost	
		Ukupan iznos			

5. **OVJERA NADLEŽNOG TIJELA DRŽAVE ČLANICE NABAVE**

Pošiljka/isporuka proizvoda opisanih u polju 4. ispunjava uvjete za izuzeće od PDV-a.

Ime i status potpisnika

Mjesto, datum | Pečat | Potpis